

ENVIRONmentální handicap?

Bedrník představuje: Alena Vožehová, učitelka ZŠ speciální, koordinátorka EVVO na SŠ, ZŠ a MŠ Rakovník, p. o.

Naši školu navštěvuje 170 dětí – malí předškoláci (MŠ speciální, MŠ logopedická), žáci základní školy (ZŠ – dříve „zvláštní“, ZŠ speciální, ZŠ logopedická) i studenti (SŠ praktická jednoletá a dvouletá). Vzdělávají se v moderní, skvěle vybavené budově anebo taky jinde – venku: v atriu školy, na školní zahradě, na exkurzi nebo výletě, v muzeu, botanické zahradě, lese, na farmě... nebo na pobytovém kurzu.

Coby jedna ze dvou koordinátorek EVVO s kolegyní připravují programy s environmentální tematikou pro celou školu. A protože učím na ZŠ speciální, nejčastěji pracuji s dětmi se středně těžkým nebo těžkým mentálním handicapem většinou v kombinaci s nějakým dalším postižením – tělesným nebo smyslovým či autismem.

Může se mentální handicap stát i „handicapem environmentálním“?

Může. Ale ne proto, že by „naše“ děti příroda nezajímala. Jen do ní mají díky svému handicapu a často i rodinnému prostředí, ze kterého přicházejí, těžší přístup. Snažím se jim pomoci:

- aby se přírodě nebály (anebo se přiměřeně bály toho, co si respekt zaslouží);
- aby se chovaly tak, že budou v přírodě v bezpečí;
- aby v nich příroda vzbuzovala zvědavost;
- aby si všímaly svého okolí a citlivě vnímaly rozmanitost přírody všemi smysly;
- aby toho o lidech, zvířatech, rostlinách... různých prostředích a souvislostech věděly co nejvíce;
- aby se v přírodě cítily dobře a pohyb v přírodě jim přinášel radost;
- aby se pobyt v přírodě stal součástí jejich života i v dospělosti a aktivně ho vyhledávaly;
- aby se ke všemu živému, a tedy i k sobě navzájem, chovaly ohleduplně;
- aby si uměly druhým říct o pomoc, kterou naprostá většina z nich potřebuje a bude potřebovat i v budoucnu (nejen při pobytu v přírodě).

Abych dětem mohla přírodu takto přiblížovat, aby nebyly ještě více „handicapovány“, musím s nimi v té přírodě být. A tím nemyslím jen „divokou přírodu“, za níž se musí cestovat, ale i „městskou divočinu“, která je hned v těsné blízkosti školy. Být prostě venku. Co nejčastěji. Pozorovat, naslouchat, dotýkat se, prakticky si

vyzkoušet činnosti využitelné v životě... umožnit dětem, aby měly přírodu rády a záleželo jim na ní. To, s čím se děti osobně setkají, co si vyzkouší, to si i lépe zapamatují a snáze přenesou do života.

Pohltil nás „Ptačí svět“

Každoročně trávíme se žáky několik zářijových dní v Naučném středisku ekologické výchovy Kladno – Čabárna, pobytové kurzy věnujeme různým tématům. V roce 2016 jsme se poprvé zaměřili na „ptačí“ téma. Absolvovali jsme výukové programy zaměřené na práci záchrané stanice, byli jsme svědky toho, jak v některých případech náš současný způsob života negativně ovlivňuje život ptáků přirozeně žijících ve středních Čechách, a zároveň i toho, jak člověk dokáže zraněným dravcům pomoci. Společně jsme vyrobili celkem šest ptačích budek. V průběhu celého následujícího roku pak děti v hodinách pracovní výchovy ve školní dílně vyráběly další budky.

V předvánočním čase se, také již opakovaně, setkáváme se studenty Střední lesnické školy Žlutice, kteří pro nás, pod vedením svých pedagogů, připravují program s využitím principů lesní pedagogiky – tentokrát věnovaný ptákům.

V zimě děti sypou ptáčkům do krmítka umístěného v atriu školy slunečnicová semínka a učí se ptáky přilétající na krmítko poznávat.

V březnu vždy dětem představujeme „Ptáka roku“ vyhlášeného Českou společností ornitologickou. Pak už přichází na řadu pozorování vracejících se tažných ptáků v rámci projektu „Jaro ožívá“. V blízkosti naší školy vidáme třeba v nedalekém CHKO Křivoklátsko hnízdícího čápa černého.

V dubnu 2017 nás s tím, čím se ptáci živí, jak hnízdí, kolik snášejí vajíček a se spoustou dalších zajímavostí seznámili pracovníci Informačního a vzdělávacího střediska LČR Křivoklát.

Každý rok se u příležitosti Mezinárodního dne ptačího zpěvu v pátek před prvním květnovým víkendem ze školního rozhlasu ožívají ptačí hlasy.

V září 2017 jsme na pobytovém kurzu v poznávání ptačího světa pokračovali. Prošli jsme naučnou stezku „Hnízdění ptactva“ věnovanou dutinovým ptákům. Děti se učily dalekohledem pozorovat skutečné ptáky i jejich modely rozmístěné v okolí Čabárny. Nahlédly do ptačích

příbytků, zaposlouchaly se do zvuků ptačích hlasů, prostřednictvím hry zjistily, co ptáky čeká na dlouhých tahových cestách a vyzkoušely si práci ornitologů při odchytu a kroužkování (plyšových) ptáčků. S pomocí dětí vyrobily šest ptačích krmítek.

V říjnu jsme ve spolupráci s Muzeem T.G.M. v Rakovníku a Rakovnickým ornitologickým spolkem Fénix vyvěsili v okolí školy 20 budek. Děti vyslechly dvě přednášky o sovách žijících na území ČR a o příkrmování ptáků v zimě. První semínka z velkého pytle, který nám ornitologové předali, děti hned nasyvaly do nově vyrobených krmítek umístěných na okenních parapetech tříd.

V listopadu jsme spolu s ornitology na školní zahradě vysadili 20 různých keřů, ve kterých se bude ptákům dobře hnízdit.

Tajný život města

Již druhým rokem je naše škola zapojena do mezinárodního projektu Tajný život města (www.tajnyzivotmesta.cz). Letos je naším úkolem vytvořit quest – ten náš s názvem „Letem vodním světem“ začíná právě vznikat. Jeho prostřednictvím chceme „našim“ dětem i veřejnosti připomenout, jak je voda pro všechno živé důležitá a seznámit je s ptáky žijícími v mokřadech nedaleko naší školy. Snad se nám to podaří. ■

Alena Vožehová

Foto: archiv Aleny Vožehové